

Doplňky ku kvetene Devínskej Kobyly II

Supplements to the flora of Devínska Kobyla II

¹IVAN ONDRÁŠEK & ²VLK VALENTA

¹ Miestny úrad Bratislava - Devín, Kremel'ská 39, 841 10 Bratislava

² Wolkrova 45, 851 01 Bratislava

Recent occurrence in the phytogeographic district Devínska Kobyla and adjacent territory (SW Slovakia) of 25 taxa of vascular plants is reported. New records for this area are *Dichostylis micheliana*, *Lindernia procumbens*, *Veronica catenata* and *Vitis sylvestris*. The finding of *Colutea arborescens*, *Oenothera parviflora*, *Ophrys apifera*, *Papaver dubium* subsp. *confine* and *Trifolium retusum* on new localities or after a lapse of several decades has to be pointed out.

Nasledovný text je pokračovaním nášho príspevku, uverejneného v minulom ročníku Bulletinu (Ondrášek & Valenta 1999). Jeho usporiadanie je obdobné; týka sa fyto geografického okresu Devínska Kobyla s príslušným územím v súlade s monografiou Ferákovej & Kocianovej (1997). Odkazy na túto monografiu uvádzame skratkou Fer s číslom príslušnej strany. Nomenklatúra taxónov je podľa zoznamu Marholda et al. (1998). Ak ide o nálezy z roku 1999, rok pri jednotlivých taxónoch neuvádzame. Druhy chránené vyhláškou č. 93/1999 Z.z. (Anonymus 1999) sú bez herbárových dokladov.

1. Druhy doteraz zo sledovaného územia neudávané

Dichostylis micheliana. Celkom ojedinele na S brehu Slovanského ostrova pri Devíne (zväz *Nanocyperion* spolu s *Cyperus fuscus*, *Limosella aquatica*, *Lindernia procumbens*, atď.).

Lindernia procumbens. Ojedinele s predchádzajúcim druhom. Chránená tiež Bernským dohovorom. Spolu s *D. micheliana* predstavujú vo flóre Bratislavy reprezentatívne ukážky biodiverzity tohto regiónu.

Veronica catenata. Význačný hydrofyt, roztrúsený v močiarnych fyto cénózach Slovanského ostrova pri Devíne.

2. Druhy kategorizované vo flóre Bratislavy (Feráková et al. 1994) ako nezvestné (Ms) resp. druhy „s nepotvrdeným výskytom na študovanom území za vyše 25 - ročné obdobie a nejasné prípady“ (Fer 158-159)

Oenothera parviflora agg. Dúbravka, ruderalny biotop pri Harmincovej ulici.

Ophrys apifera - Fer 155. Dlhoročnú diskusiu o výskyte tohto druhu na Dev. Kobyle možno ukončiť. V r. 1999 ho v priestore NPR Dev. Kobyla našli M. Kolník a J. Kučera, poslucháči Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre. Na nález upozornili prvého autora, ktorý ho na mieste overil. V tejto súvislosti je zaujímavé, že v r. 1999 typický a krásne vyvinutý hmyzovník *O. apifera* sa objavil aj na ďalšej lokalite na území Bratislavy (Rusovce, leg. J. Šibl).

Trifolium retusum - Fer 111. Pred 60 rokmi roztrúsene v celom výbežku Brižite, ktoré boli vtedy odlesnené a intenzívne spásané (údaj „Dúbravská Hlavica“ u Fer 1.c. je nepresný). V r. 1999 na zvyšku trávnatého porastu, ktorý na Brižite zatiaľ pretrval, bol druh *T. retusum* mimoriadne pekne vyvinutý, pravdepodobne vďaka vlhkej jari. Ide o veľmi význačný, kriticky ohrozený taxón flóry Dev. Kobyla, vyžadujúci maloplošnú územnú formu ochrany tejto lokality s adekvátnym manažmentom.

Trifolium striatum - Fer 111. Z troch lokalít, ktoré uvádza Fer 1.c., dve (Dúbravská Hlavica a Brižite) ešte stále (1998 i 1999) existujú. Tretia lokalita (Karlova Ves) zanikla pri výstavbe sídliska Kútiky.

Vitis sylvestris. Niekoľko mohutných (podľa tvaru listov samčích i plodných samičích) jedincov tejto kriticky ohrozenej liany rastie v zachovalých pralesovitých formáciách Slovanského ostrova pri Devíne, v najvlhšom variante vrbovo - topoľového dunajského luhu. *V. sylvestris* z územia Bratislavy uvádza len Lumnitzer (1791, ut *V. vinifera* L.) ako častý v húštinách Starého Hája. Jeho najbližšie recentné lokality sú v Dolnom Rakúsku (niva Moravy pri Marcheggu, lužný les Lobau pri Viedni) a v Maďarsku na Malom Žitnom ostrove (Szigetköz) napr. pri obci Rajka. Aj na Slovanskom ostrove treba výskyt *V. sylvestris* považovať za autochtónny.

3. Druhy, ktoré sa oddávna vyskytujú vo fyto geografickom okrese Dev. Kobyla, ale nie sú uvedené v monografii Ferákovej & Kocianovej (1997)

Alnus incana. 1 - v minulosti pri Karloveskom potoku, najmä v zúženej časti Liščieho údolia. Lokalita zanikla po likvidácii potoka a parkovej úprave Liščieho údolia. 2 - recentne vitálna populácia mladých stromkov v strednej časti Fialkovej doliny. 3 - kríženca *Alnus ambigua* (*rotundifolia* × *incana*) uvádza Scheffer (1927) z brehu Dunaja medzi Devínom a Karlovou Vsou.

Cirsium canum. 1 - na viacerých miestach na lúkach a v trávnatých sadoch pozdĺž celého toku Karloveského potoka. Tieto lokality zanikli po likvidácii potoka, terénnych úpravách a výstavbe sídlisk v Karlovej Vsi a Dúbravke. 2 - recentne v Devíne na fragmente mokriny nad Štitovou ul. 3 - Sabransky (1884) uvádza častý výskyt kríženca *C. tataricum* W. Gr. (*canum* × *oleraceum*) na lúkach pri Patrónke. Nie je isté, či to bolo vo fyto geografickom okrese Dev. Kobyla.

Cydonia oblonga. V minulosti bežne pestovaný druh pri viniciach a sadoch v bratislavskom okolí. Dodnes prežíva na ich okrajoch, medziach a podobne, často ako výmladkové jedince. 1 - vo zvyškoch neudržiavaného sadu na Glavicich nad Karlovou Vsou prežíva vyše 60 rokov. 2 - na medzi medzi vinicami pod Úzkym lesom nad Devínom.

4. Nasledujúce druhy sme potvrdili na známych náleziskách po dlhom časovom odstupe alebo našli na nových lokalitách

Carex ornithopoda - Fer 148. Na medzi pod Úzkym lesom (JV svah Dev. Kobyly). Možno ide o tú istú lokalitu, na ktorej zbieral tento druh už Gáyer (1918): na lúkach medzi ovocnými sadiami na Dev. Kobyly.

Colutea arborescens - Fer 108. Stepný svah „Pod Ovčinom“ na J svahu Dev. Kobyly. Sabransky (1884) uvádza tento druh zo skál nad Devínskou cestou ako divorastúci (vollkommen wild). Domnievame sa, že na lokalite Pod Ovčinom ide tiež o autochtónny výskyt.

Herniaria hirsuta - Fer 98. Na štrku na Poliankach (Ondrášek & Valenta 1999) sme v r. 1999 tento druh nenašli. Bol však pomerne hojný asi 200 m od tejto lokality na nedávno upravenom piesčitom pozemku pri futbalovom ihrisku pri križovatke ul. M. Schneidera-Trnavského a Harmincovej ulice.

Limosella aquatica - Fer 128. Miestami hojne na S brehu Slovanského ostrova pri Devíne (pozri *Dichostylis micheliana*).

Medicago monspeliaca - Fer 111 (ut *Trigonella monspeliaca*). Ojedinele na úpätí Sandbergu v opustenom vápencovom lome pri rieke Morave.

Myosurus minimus - Fer 88. Dúbravka, v priestore medzi pekárňami na Poliankach, Harmincovou ulicou, futbalovými ihriskami a ul. M. Schneidera-Trnavského asi 20 jedincov na dvoch miestach. 1 - na piesčitom pozemku spolu s *Herniaria hirsuta* a 2 - na mokrine bližšie k pekárňam (spolu s *Puccinellia distans* a *Veronica peregrina* subsp. *peregrina*).

Papaver dubium subsp. *confine* - Fer 90. Tento ohrozený taxón mal v r. 1999 bohatú mikrolokalitu na zruderalizovaných okrajoch vinice pod Úzkym lesom na J svahu Dev. Kobyly (det K. Kubát).

Potentilla rupestris - Fer 105. V xerothermnom spoločenstve osídľujúcom niekoľkoročný úhor v južnej časti bývalého karloveského pasienka. Podľa našich pozorovaní je to v súčasnosti jediná ešte vitálna populácia tohto druhu na území Dev. Kobyly.

Senecio erucifolius subsp. *tenuifolius* - Fer 143. Na Devínskom hradnom vrchu rastie tento význačný chránený taxón len v menšom počte exemplárov.

Senecio vernalis - Fer 143. Roztrúsený výskyt na úhore na JV svahu Dev. Kobyly (Líščia stráň nad Fialkovou dolinou).

Trifolium dubium - Fer 108 (ut *Chrysaspis dubia*). 1 - na bývalom karloveskom pasienku. 2 - Švábsky vrch, na zarastajúcom úhore. 3 - Dúbravka, na návoze zeminy po stavbároch oproti športovej hale na Harmincovej ulici.

Veronica peregrina subsp. *peregrina* - Fer 130. Tento neofyt známy z brehov Dunaja a Moravy sa rozšíril aj do vnútrozemia - niekoľko jedincov na mokrine v Dúbravke spolu s *Myosurus minimus* (pozri vyššie).

Vicia lathyroides subsp. *lathyroides* - Fer 111-112. 1 - na bývalom karloveskom pasienku pomerne hojne. 2 - na východnom okraji fytogeografického okresu Dev. Kobyla na „stepnom“ pahorku na Poliankach spolu s *Pulsatilla pratensis* subsp. *bohemica*.

Vulpia myuros - Fer 154. 1 - medzi betónovými panelmi na návoze zeminy pri Harmincovej ulici v Dúbravke. 2 - na rozkopaných miestach na archeologickej lokalite „Villa rustica“ západne od Dúbravky. 3 - na úhore na Švábskom vrchu. 4 - na kraji areálu detských jaslí na Štítovej ul. v Devíne.

Literatúra

- Anonymus, 1999: 93. Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky o chránených rastlinách a chránených živočíchoch a o spoločenskom ohodnocovaní chránených rastlín, chránených živočíchov a drevín. - Zbierka zákonov Slovenskej republiky 1999 (41): 638-1039.
- Feráková V., Micháľková A., Ondrášek I., Papšíková M. & Zemanová A., 1995: Ohrozená flóra Bratislavy. Príroda pre APOP, Bratislava.
- Feráková V. & Kocianová E. (eds), 1997: Flóra, geológia a paleontológia Devínskej Kobily. Litera pre APOP, Bratislava.
- Gáyer Gy., 1918: Supplementum florum Posoniensis. - Magy. Bot. Lapok 16 (1917): 38-76.
- Lumnitzer S., 1791: Flora Posoniensis, exhibens plantas circa Posonium sponte crescentes secundum systema Linneanum digestas. Impensis Siegfried Lebrecht Crusii, Lipsiae.
- Marhold K. et al., 1998: Papraďorasty a semenné rastliny. - In: Marhol K. & Hidnák F. (eds.), Zoznam nižších a vyšších rastlín Slovenska. - Veda, Bratislava, pp. 333-687.
- Ondrášek I. & Valenta V., 1999: Doplnky ku kvetene Devínskej Kobily. - Bull. Slov. Bot. Spoločn., Bratislava, 21: 83 - 88.
- Sabransky H., 1884: Floristisches aus Pressburg. - Oest. Bot. Z. 34: 131-135.
- Scheffer J., 1927: Florisztikai Adatok. Floristische Daten. - Magy. Bot. Lapok 25 (1925): 277-282.